

4. LUKIOKOULUTUS

4.1. Rahoitettava toiminta ja rahoituksen yleiset perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan lukiokoulutuksen järjestämiseen. Lupa voidaan myöntää myös ulkomailla järjestettävää opetusta varten. Järjestämisluvassa määrätään kunnat, joissa koulutusta järjestetään, opetuskieli, koulutuksen järjestämismuoto, erityinen koulutustehtävä sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Järjestämisluvan saaneiden kunnallisten ja yksityisten lukiokoulutuksen järjestäjien lisäksi lukiokoulutusta voivat järjestää myös valtion oppilaitokset ja yliopistojen harjoittelukoulut.

Vuonna 2015 järjestämisluvan saaneita kunnallisia tai yksityisiä lukiokoulutuksen valtionosuuden/rahoituksen saajia on 267. Lisäksi lukiokoulutusta järjestetään kolmessa valtion koulussa ja 8 yliopistojen harjoittelukoulussa (normaalikoulussa).

Tässä luvussa käsitellään kunnille, kuntayhtymille ja yksityisille koulutuksen järjestäjille lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin myönnettävää valtionosuusrahoitusta, joka määräytyy opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen opiskelijamäärän tulost.

4.2. Yksikköhinnan määräytyminen

Lukiokoulutuksen yksikköhinta on järjestäjäkohtainen. Järjestäjäkohtaiset yksikköhinnat lasketaan lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan pohjalta ja lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta perustuu lukiokoulutuksen keskimääräisiin valtakunnallisiin toteutuneisiin käyttökustannuksiin. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain lukion keskimääräisen yksikköhinnan varainhoitovuotta edeltävän vuoden syksyllä. Keskimääräinen yksikköhinta vahvistetaan arvonlisäverottomana.

Valtiontalouden säästötoimien vuoksi lukiokoulutuksen yksikköhintaan kohdistuu 21,5 miljoonan euron säästö vuonna 2015 vuoden 2014 talousarvioon verrattuna. Säästötoimien vuoksi keskimääräiseen yksikköhintaan ei ole myöskään tehty vuosina 2013 ja 2014 kustannustason muutoksesta aiheutuvaa tarkistusta (indeksikorotusta), mutta vuoden 2015 keskimääräiseen yksikköhintaan on valtiontalouden kehyspäätöksen mukaisesti tehty 1,1 prosentin indeksikorotus.

Syksyllä 2014 lukiokoulutuksen keskimääräiseksi yksikköhinnaksi vuodelle 2015 vahvistettiin 6004,53 euroa/opiskelija ehdolla, että eduskunta hyväksyy vuoden 2015 talousarvion ja siihen liittyvän hallituksen esityksen (136/2014), jonka mukaan muille kuin evankelis-luterilaiseen tai ortodoksiseen yhdyskuntaan kuuluville opiskelijoille tulee järjestää pyydettyä heidän oman uskontonsa opetusta, mikäli opetukseen osallistuvia opiskelijoita olisi vähintään kymmenen. Eduskunta ei vahvistanut edellä mainittua hallituksen esitystä uskonnon opetuksen ryhmäkoon muuttamisesta, mistä syystä lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta vuodelle 2015 on laskettu uudestaan ja keskimääräiseen yksikköhintaan hallituksen esityksen (136/2014) perusteella sisältynyt 0,40 euron suuruinen vähennys on poistettu. Hallituksen esityksen rauettua valtioneuvosto on vahvistanut vuoden 2015 lukiokoulutuksen keskimääräiseksi yksikköhinnaksi 6004,93 euroa/opiskelija.

Keskimääräisen yksikköhinnan muuttumisesta johtuen kaikkien lukiokoulutuksen järjestäjien yksikköhinnat ja vuoden 2015 rahoitus lasketaan uudestaan. Muuttunutta yksikköhintaa sovelletaan

1.1.2015 lukien ja rahoitusmuutos koskee koko vuotta 2015. Uudesta valtionosuus-/rahoituspäätöksestä 2015 johtuen kaikkien lukiokoulutuksen järjestäjien maksuerät muuttuvat toukokuun 2015 maksueristä alkaen.

4.2.1. Järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan määräytymisen yleiset perusteet

Järjestäjäkohtaisia kunnille ja kuntayhtymille määrättäviä yksikköhintoja porrastetaan koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen alle 18-vuotiaina aloittaneiden lukio-opiskelijoiden kokonaismäärän perusteella, kuten jäljempänä tunnusluvun laskennan yhteydessä selvitetään. Yksityisen koulutuksen järjestäjän yksikköhinta on sama kuin sen kunnan yksikköhinta, jossa koulutus pääasiassa järjestetään. Jos kunta ei järjestä lukiokoulutusta, yksityisen lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta lasketaan samalla tavalla kuin kunnan yksikköhinta. Yksityisten koulutuksen järjestäjien yksikköhintaan lisätään arvonlisäveron osuus, joka vuonna 2015 on 3,71 prosenttia yksikköhinnasta.

4.2.2. Tunnusluvun laskenta

Lukioiden yksikköhintojen laskentaa varten määritellään koulutuksen järjestäjän tunnusluku. Tunnusluku lasketaan lukiokoulutuksen alle 18-vuotiaina aloittaneiden lukio-opiskelijoiden kokonaismäärän perusteella. Laskennassa käytetään varainhoitovuotta edeltävän vuoden 20.9. tilastointipäivän opiskelijamäärää eli vuoden 2015 yksikköhintoja laskettaessa tilastointipäivän 20.9.2014 opiskelijamäärää.

Mikäli koulutuksen järjestäjä järjestää lukiokoulutusta sekä suomen- että ruotsinkielellä, niin tunnusluku lasketaan erikseen suomenkielistä ja erikseen ruotsinkielistä koulutusta varten. Koulutuksen järjestäjän tunnusluku on kieliryhmittäin laskettujen tunnuslukujen opiskelijamäärillä painotettu keskiarvo.

Tunnusluku on 100, mikäli koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen alle 18-vuotiaina aloittaneiden lukion opiskelijoiden lukumäärä on vähintään 200. Mikäli opiskelijoiden määrä on alle 200 opiskelijaa ja vähintään 60 opiskelijaa, niin tunnuslukua korotetaan opiskelijaa kohti luvulla, joka saadaan kaavasta $0,4 \times (200 - \text{lukiossa opiskelevien määrä})$. Jos opiskelijoiden määrä on alle 60 opiskelijaa, tunnuslukua korotetaan lisäksi luvulla, joka saadaan kaavasta $2,1 \times (60 - \text{lukioissa opiskelevien määrä})$. Tunnuslukua korotetaan kuitenkin enintään luvulla 106.

Jos yksikköhinnan laskennassa korotetun tunnusluvun piiriin kuulunut lukiokoulutus on vuosien 2008-2012 aikana siirtynyt kuntien yhdistymisellä syntyvälle kunnalle taikka koulutuksen järjestämisluvun muutoksella osaksi toisen kunnan tai kuntayhtymän lukiokoulutusta, niin tunnusluku lasketaan edelleen erikseen kullekin entiselle lukiokoulutuksen järjestäjälle. Yhdistyneen koulutuksen järjestäjän tunnusluku saadaan laskettujen tunnuslukujen opiskelijamäärien painotettuna keskiarvona. Yhdistyneen koulutuksen järjestäjän tunnusluvun laskenta edellä mainitulla tavalla edellyttää, että korotetun tunnusluvun piiriin kuulunut lukio ja sen tunnusluvun korottamisen edellytykset säilyvät.

4.2.3. Yksikköhinnan laskenta

Lukion yksikköhinta lasketaan kertomalla koulutuksen järjestäjän tunnusluku lukion keskimääräisellä yksikköhinnalla ja jakamalla luvulla 100. Näin saatu yksikköhinta kerrotaan valtakunnallisella tasauskerroimella, jolla tasataan tunnusluvusta aiheutuvien korotusten vaikutus lukion keskimääräiseen yksikköhintaan, koska korotuksilla ei lisätä valtion ja kuntien rahoitusosuutta keskimääräisestä yksikköhinnasta. Vuonna 2015 tasauskerroin on 0,9119716.

Laskentakaava koulutuksen järjestäjän yksikköhinnan laskentaan on seuraava: tasauskerroin (0,9119716) x keskimääräinen yksikköhinta (6004,93) x tunnusluku : 100.

Mikäli lukiokoulutuksen järjestäjän tehtäväksi on määrätty järjestää lukiokoulutusta sisäoppilaitoksessa, yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 26 prosenttia ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi korottaa yksikköhintaa erityisen koulutustehtävän perusteella ja/tai muusta erityisestä syystä (harkinnanvarainen korotus). Mahdollinen korotus lisätään tunnusluvun mukaiseen tasattuun yksikköhintaan.

4.2.4. 18 vuotta täyttäneinä opintonsa aloittaneiden yksikköhinta

Mikäli lukion koko oppimäärää suorittava opiskelija on aloittanut opintonsa sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 18 vuotta, yksikköhinta on 58 prosenttia koulutuksen järjestäjälle lukion opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta. Myös tätä yksikköhintaa voidaan korottaa harkinnanvaraisesti, jos opetus- ja kulttuuriministeriö niin päättää. Mikäli tehtävänä on järjestää lukiokoulutusta sisäoppilaitoksessa (kansanopistossa), yksikköhintana 18 vuotta täyttäneen opiskelijan osalta käytetään kuitenkin koulutuksen järjestäjän alentamatonta yksikköhintaa.

Esimerkki järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan laskennasta

4.3. Lukiokoulutuksen rahoituksen määräytyminen

Lukiokoulutuksen ennakkollinen rahoitus määräytyy edellä mainitulla tavalla opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja varainhoitovuotta edeltävän vuoden lukiokoulutuksen opiskelijamäärän tulosta. Rahoitus lasketaan erikseen aikuiskoulutukseen (18 vuotta täyttäneinä lukiokoulutuksen aloittaneille opiskelijoille) ja muille lukion koko oppimäärää suorittaville opiskelijoille.

Lukiokoulutuksen rahoituksen piiriin sisältyy myös yksittäistä oppiainetta tai yksittäisiä oppiaineita suorittavien opiskelijoiden kurssit. Aineopintojen rahoitus koskee aineopiskelijoiden aikuisille annettavan opetuksen tuntijaon mukaisesti suorittamia lukion pakollisia kursseja ja syventävinä opintoina tarjottuja valtakunnallisia kursseja. Rahoitus ei koske rahoituslain 48 §:n perusteella toisessa oppilaitoksessa päätoimisesti opintojaan suorittavia ja kahta tutkintoa suorittavia opiskelijoita.

Rahoituksen laskentaa ja määräytymistä varten aineopiskelijoiden suorittamat kurssit muutetaan laskennalliseksi opiskelijamääräksi. Laskennassa käytetään lähinnä laskenta-aikaa päättyneen lukuvuoden suoritettujen kurssien määriä. Vuoden 2015 rahoituksen laskennassa käytetään aineopiskelijoiden laskennallista määrää, joka on laskettu aikavälillä 1.8.2013–31.7.2014 suoritetuista aineopiskelun kursseista. Suoritettujen kurssien määrä muutetaan opiskelijamääräksi jakamalla lukuvuoden aikana suoritettujen kurssien kokonaismäärä luvulla 15, mikä on aikuisille tarkoitetun lukion kokonaiskurssimäärä 44 jaettuna lukiossa luvulla 3.

Rahoituksen määräytymistä varten aineopiskelun laskennallinen opiskelijamäärä lasketaan yhteen lukion koko oppimäärää suorittavien 18 vuotta täytettyään lukiokoulutuksen aloittaneiden opiskeli-

joiden määrän kanssa ja saatu opiskelijamäärä kerrotaan yksikköhinnalla, joka on 58 prosenttia koulutuksen järjestäjälle lukion opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta.

Lukiokoulutuksen rahoitus tarkistetaan varainhoitovuoden (tilastointipäivien 20.1.2015 ja 20.9.2015) opiskelijamäärän mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä. Kertojaopiskelijamäärät painotetaan siten, että tilastointipäivän 20.1. opiskelijamäärä painotetaan luvulla 7/12 ja tilastointipäivän 20.9. opiskelijamäärä luvulla 5/12. Myös aineopiskelun laskennallinen opiskelijamäärä tarkistetaan varainhoitovuoden 2015 loppuun mennessä. Laskenta perustuu aikavälillä 1.8.2014–31.7.2015 suoritettujen kurssien määrään.

4.4 Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus

Lukiokoulutuksen rahoituksen piiriin on sisältynyt 1.8.2014 alkaen maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävä lukiokoulutukseen valmistava koulutus. Valmistavan koulutuksen rahoitus määräytyy koulutuksen järjestäjän valmistavaa koulutusta saavien opiskelijoiden määrän ja opiskelijaa kohti määrätyn yksikköhinnan tulosta. Valmistavan koulutuksen yksikköhinta perustuu lukiokoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan. Valmistavan koulutuksen yksikköhinta saadaan kertomalla lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta luvulla 1,21. Valmistavan koulutuksen vuoden 2015 yksikköhinta on 7265,97 euroa /opiskelija.

Niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka ovat aloittaneet lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen jälkeen, kun ovat täyttäneet 18 vuotta, yksikköhinta on 58 prosenttia asianomaiselle koulutuksen järjestäjälle opiskelijaa kohden määrätystä valmistavan koulutuksen yksikköhinnasta lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

Mikäli tehtävänä on järjestää lukiokoulutusta sisäoppilaitoksessa (kansanopistossa), yksikköhintana 18 vuotta täyttäneen opiskelijan osalta käytetään kuitenkin koulutuksen järjestäjän alentamatonta valmistavan koulutuksen yksikköhintaa. Lisäksi yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien valmistavan koulutuksen opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 26 prosenttia ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.

Vuoden 2014 aikana valmistavan koulutuksen aloittaneiden koulutuksen järjestäjien osalta vuoden 2015 ennakkollinen rahoitus lasketaan poikkeuksellisesti yhden tilastointipäivän 20.9.2014 valmistavan koulutuksen opiskelijamäärien mukaan.

Vuoden 2015 aikana uutena lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aloittaville koulutuksen järjestäjille myönnetään valmistavaan koulutukseen rahoitusta joko koulutuksen järjestäjän Opetushallitukselle toimittaman opiskelijamääräarvion mukaan tai viimeistään vuoden 2015 valtionosuu-den tarkistuspäätöksen yhteydessä vuoden 2015 lopussa.

Lisätietoja antaa tarvittaessa Sirpa Kesti 029 533 1094.